

GENERÁLNÍ SEKRETARIÁT SYNODY

POKYNY PRO REALIZAČNÍ FÁZI SYNODY

2025 - 2028

Za církve synodální
společenství | spoluúčast | poslání

**Jsme „misijní církví,
církví, která buduje
mosty, vede dialog
a stejně jako toto náměstí
má otevřenou náruč, aby
přijala všechny, úplně
všechny kdo potřebují náš
soucit, blízkost, dialog
a lásku“ (Lev XIV.).**

Prožíváme intenzivní duchovní období, kdy nás všechny hluboce zasáhla smrt papeže Františka. Vytrvale se modlíme k Pánu, aby ho přijal k sobě a odměnil ho za jeho službu církvi. Zároveň děkujeme Bohu za zvolení Svatého otce Lva XIV., který nás hned od začátku povzbuzuje, abychom pokračovali ve snaze o synodální putování. Připomíná nám, že jsme „misijní církví, církví, která buduje mosty, vede dialog a stejně jako toto náměstí má otevřenou náruč, aby přijala všechny, všechny kdo potřebují náš soucit, blízkost, dialog a lásku“.¹

Stejné přesvědčení je hluboce ukotveno v *Závěrečném dokumentu* (ZD) XVI. řádného zasedání Biskupské synody: „Za církev synodální. Společenství, účast, poslání“, který byl schválen na konci druhé části synodního zasedání dne 26. října 2024. **Synodální charakter slouží církvi k jejímu poslání** a cílem jakékoli změny v životě církve je, aby lidem dnešní doby mohla lépe hlásat Boží království a svědčit o evangeliu.

To je klíč ke skutečnému pochopení ZD a především k jeho uplatnění v praxi. Žijeme ve světě, který se zmítá v nekonečné spirále násilí a válek a stále obtížněji vytváří prostor pro setkání a dialog zaměřené na hledání společného dobra a míru. Svět naléhavě potřebuje církev, která dokáže být v Kristu „jakoby svátostí neboli znamením a nástrojem vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“ (srov. *Lumen gentium*, č. 1; srov. ZD, č. 56). V nejrozmanitějších podmínkách tohoto světa představuje synoda „následný akt recepce koncilu, prohlubuje jeho inspiraci a znovu ožívuje jeho prorockou sílu pro dnešní svět“ (ZD, č. 5).

Právě toto poslání nás pobádá k realizaci Synody o synodalitě, k úkolu, za který jsou společně zodpovědní všichni pokřtění. Mnohé místní církve po celém světě se do realizace pustily s nadšením. Chceme jim poděkovat a zveme je, aby v cestě odhodlaně pokračovaly: odvádějí totiž cennou službu pro celou církev. Tento text jim může nabídnout podněty, ke kterým se mohou vracet. Vybízí je především, aby se o své iniciativy podělily a přispěly tak k širšímu církevnímu rozlišování. Jiné církve promýšlejí, jak k fázi realizace přistoupit nebo podnikají první kroky. Povzbuzujeme je, aby s odvahou pokračovaly a svobodně a upřímně čelily praktickým či věcným překážkám: i ony mají co nabídnout a pro celou církev by bylo ztrátou, kdyby jejich hlas nebyl slyšet.

Generální sekretariát synody je k dispozici jedněm i druhým, aby jim naslouchal, doprovázel je, podporoval jejich snahu. Především však aby přispíval k živému dialogu a výměně darů mezi církvemi, ku prospěchu celé církve a její jednoty.

Právě v tomto duchu chceme plnit zadání, jímž je doprovázet realizační fázi synody. Svěřil nám ho papež František 11. března a 26. června ho při svém prvním setkání s XVI. řádnou radou Generálního sekretariátu synody potvrdil papež Lev XIV. s povzbuzením, abychom pokračovali. Naším záměrem je napomoci tomu, abychom měli všichni na zřeteli především jednotu církve „a vytvářeli soulad mezi realizací dokumentu v odlišných církevních prostředích“², aniž by byla jakkoli omezena odpovědnost jednotlivých místních církví. V souladu s pokyny *Závěrečného dokumentu* je cílem, aby se v celé církvi a mezi místními církvemi konkrétně uskutečnila výměna darů (srov. ZD, č. 120-121)³.

Tyto Pokyny mají být ve službě tomuto cíli. Adresujeme je celému Božímu lidu, který

¹ LEV XIV., *První pozdrav a požehnání*, 8. května 2025.

² *Dopis o procesu doprovázení realizační fáze synody*, 15. březen 2025, <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2025/03/15/0186/00366.html#it>>.

³ *Tamtéž*.

je subjektem synodální cesty, zejména biskupům a eparchům, členům synodálních týmů a všem, kdo se různým způsobem podílejí na fázi realizace. Cílem je vyjádřit jim naši podporu a pokračovat v dialogu, kterým se celý synodální proces vyznačuje.

Obsah *Pokynů* vychází z podnětů, které jsme v uplynulých měsících z různých církví obdrželi. Vychází dále z plodů a zkušeností, o které se s námi podělily. Další podněty a nástroje přinese Sekretariát synody podle **příspěvků a dotazů, které obdrží z místních církví, a podle toho, co se ukáže jako užitečné**. Budeme tak doprovázet a podporovat společné úsilí s nadějí, že přispěje k plodné realizační fázi synody.

Tento další krok na cestě synodality, po které jako Boží lid jdeme společně, svěřujeme přimluvě Panny Marie, Královny apoštolů a Matky církve, a svatých apoštolů Petra a Pavla, jejichž svátek dnes slavíme.

Ve Vatikánu 29. června 2025

Slavnost svatých apoštolů Petra a Pavla

Mario kard. Grech
generální sekretář

Tyto *Pokyny* vyhotovil Generální sekretariát synody se souhlasem jeho řádné rady. Byly schváleny Svatým otcem Lvem XIV. Patří ke službě doprovázení, kterou Generální sekretariát v rámci realizační fáze synody poskytuje. Mají dvojí účel: nabídnout místním církvím na celém světě **společný rámec**, který usnadní společnou cestu. Rozvíjejí také **dialog**, který provede celou církev k církevnímu shromáždění v říjnu 2028 po jednotlivých etapách oznámených v *dopise* z 15. března tohoto roku. Etapy jsou následující:

- červen 2025–prosinec 2026: implementace v místních církvích a jejich uskupeních;
- první pololetí 2027: hodnotící shromáždění v diecézích a eparchiích;
- druhé pololetí 2027: hodnotící shromáždění v národních a mezinárodních biskupských konferencích, ve východních hierarchických strukturách a v dalších uskupeních církví;
- první čtvrtletí 2028: hodnotící kontinentální shromáždění;
- říjen 2028: církevní shromáždění ve Vatikánu.

Text *Podnětů*, který bude podle potřeby doplněn dalšími texty, nastiňuje podobu realizační fáze a odpovídá na konkrétní otázky, které byly v uplynulých měsících často sekretariátu kladeny. Je členěn dle následujícího schématu:

1. Co je to fáze realizace a jaké jsou její cíle?

2. Kdo se účastní realizační fáze? Jaké jsou jeho úkoly a odpovědnost?

- 2.1. Odpovědnost diecézního nebo eparchiálního biskupa
- 2.2. Úkol synodálních týmů a participativních orgánů
- 2.3. Role církevních uskupení
- 2.4. Služba Generálního sekretariátu synodu

3. Jak používat ZD v realizační fázi?

- 3.1. Zachovat celý kontext
- 3.2. Zaměřit se na konkrétní praxi

4. Jakou metodou a jakými nástroji postupovat ve fázi realizace?

- 4.1. Církevní rozlišování
- 4.2. Navrhovat a doprovázet procesy v synodálním stylu

**Cílem realizační fáze je
vyzkoušet nové postupy
a nové struktury, které
přispějí k synodálnímu
životu církve.**

1. Co je realizační fáze

a jaký je její cíl?

Jedná se o poslední ze tří fází synody stanovených v člancích 19–21 Apoštolské konstituce *Episcopalis communio* (EC, 15. září 2018); navazuje na fázi konzultací a naslouchání Božímu lidu (konané v letech 2021–2023) a na fázi slavení, během níž proběhla dvě zasedání Synody biskupů (v říjnu 2023 a v říjnu 2024). Tím byla dokončena rozlišovací fáze založená na naslouchání Božímu lidu. Jak vysvětluje EC: „Synodální proces má v Božím lidu nejen svůj výchozí bod, ale také svůj cíl. Boží lid má být zahrnut dary a milostmi, které prostřednictvím shromáždění pastýřů udělil Duch Svátý“ (č. 7).

Realizační fázi zahájil papež František *Doprovodnou nótou* ze dne 24. listopadu 2024, se kterou předal ZD celé církvi. V bezprecedentním historickém úkonu existence synodální instituce prohlásil, že **ZD „je součástí učení nástupce svatého Petra** (srov. EC 18 § 1; CCC 892)“ a žádá, aby byl jako takový přijat. Proto je **ZD ve svém celku pro realizační fázi výchozím bodem**. *Nóta* zároveň připomíná, že uplatňování ZD se musí upravit místním podmínkám:

„Místní církve a společenství těchto církví jsou nyní vybízeny, aby v různých kontextech uskutečňovaly směřodonné pokyny obsažené v dokumentu, a to prostřednictvím procesů rozlišování a rozhodování, které předpokládá právo a samotný tento dokument.“

Cílem realizační fáze je vyzkoušet nové postupy a nové struktury, které přispějí k synodálnímu životu církve. Startovní čarou je vize prostupující ZD, která požaduje co nejúčinněji plnit evangelizační poslání. K tomu je nezbytné i teologické a kanonické studium. Především se musíme vynasnažit, abychom rozpoznali, co je v jednotlivých místních podmínkách nejvhodnější a co může do budoucna přinést nejvíce plodů. Prioritou je nabídnout Božímu lidu příležitosti, kdy půjdeme po společné cestě a zamyslíme se společně nad zkušenostmi, abychom sklízeli plody evangelizace a dělili se o ně.

Je zde zdůrazňováno, že synodalitu je třeba zakusit. To však neznámá, že realizační fáze je jen další zadání či úkol požadovaný Římem: zkušenost je součástí běžného života církve a inspiruje její každodenní praxi. **Každá místní církev, každé farní společenství může žít synodalitu v rámci své běžné pastorace.** Bude se snažit zlepšovat své poslání skrze církevní rozlišování, které od nás dnes vyžaduje Duch Svátý. ZD vyzývá místní církve, aby **také určily „cesty formace, které povedou ke konkrétní synodální konverzi na různých rovinách církve“** (ZD, č. 9). Dopad realizační fáze na život církve a na fungování jejích struktur a institucí má být znatelný. Pokud by se omezila na formulování abstraktních hypotéz, nedosáhla by svého cíle, a především by vyplývala kapitál nadšení a energie, který synodální proces dosud nashromáždil.

Realizační fáze je také **živnou půdou pro výměnu darů, která upevňuje** společenství místních církví v rámci jediné církve.

Církev se tak projevuje ve své katolicitě, která ctí oprávněné odlišnosti. Odlišnosti jsou prameny tvořivosti, která inspiruje nové podoby synodality a posiluje účinnou evangelizaci. Je proto nutné šířit a sdílet plody získané v různých podmínkách a místech, a tak podpořit dialog mezi církvemi. Na základě ZD vzniká v realizační fázi nový dialog v jednotlivých církvích i mezi nimi.

Je třeba zdůraznit, že fáze realizace není návratem zpět ani pouhým opakováním toho, co jsme již prožili: kroky a cíle jsou zcela odlišné. **Výchozím bodem je ZD**, vyjadřující konsensus, kterého pastýři ze všech církví skrze společné rozlišování dosáhli a který je coby součást magisteria nástupce svatého Petra pro celý Boží lid závazný a ukazuje směr, kterým se má ubírat Boží lid. Zkušenosti různých církví v posledních měsících spíše ukazují, že je užitečné navázat na předchozí cestu s jejími etapami i na to, co jsme se díky ní naučili. Cílem je, aby se plody procesu, do kterého se zapojila celá církev, vrátily do místní církve.

Abychom jako církev v synodalitě rostli, je třeba poznatků získaných zkušenostmi, které otevírají cestu k setkání s Pánem. Osobně to prožili účastníci synodního shromáždění; není náhodou, že ZD začíná svědectvím, že „skrze konverzaci v Duchu Svatém a naslouchání sobě navzájem jsme vnímali Jeho přítomnost uprostřed nás. Přítomnost toho, který darem Ducha Svatého nepřestává ve svém lidu vzbuzovat jednotu jako harmonii rozdílů“. (ZD, č. 1). Stejnou zkušenost prožily a nadále prožívají místní církve a různá uskupení církví.

Realizační fáze byla zahájena krátce před začátkem Jubilea naděje. Tato souhra okolností nás vedla k tomu, že jsme do příštích měsíců zařadili důležitou událost: **Jubileum synodálních týmů a participativních orgánů**, které se bude konat ve dnech 24. až 26. října 2025 a jehož organizaci má na starosti Generální sekretariát synody. Společně můžeme zakusit milost duchovního setkání ve spojení s celým Božím lidem. Jubileum bude i příležitostí k navázání vztahů, k výměně zkušeností a přípravě následných společných akcí.

2. Kdo se účastní realizační fáze? S jakými úkoly a s jakou odpovědností?

Realizační fáze

je církevním procesem v plném smyslu slova. Vztahuje se na všechny církve, adresáty ZD. Vztahuje se tedy na celý Boží lid v rozmanitosti charismat, povolání a služeb, jimiž je obohacen, a v různých formách, v nichž se konkrétně odehrává jeho život (malá křesťanská společenství nebo základní církevní společenství, farnosti, sdružení a hnutí, společenství zasvěcených osob atd.). Synodalita je „konstitutivní dimenzí církve“ (ZD, č. 28), nemůže se proto jednat o proces omezený na skupinu „fanoušků“. Je naopak **důležité, aby tento nový proces konkrétně přispěl ke snaze „rozšířit možnosti účasti a uplatňování diferencované spoluzodpovědnosti všech pokřtěných, mužů i žen** (ZD, č. 36) v duchu vzájemnosti. Je navíc zásadní, aby se zaměřil na zapojení těch, kdo dosud zůstávali na okraji této církevní obnovy, jako jsou „lidé a skupiny s různou kulturní identitou a sociálními podmínkami, zejména chudí a vyloučení“ (srov. tamtéž). Mnoho církví iniciovalo procesy s cílem učinit církev skutečně naslouchající. Pro mnohé, jak uvádějí, je prioritou naslouchání mladým lidem. Krom toho je třeba naslouchat se zvláštní pozorností i těm, kdo se vůči synodálnímu procesu stavějí skepticky či s odmítáním. Abychom mohli jít opravdu společně, nesmíme přijít o jejich pohled.

Všechny církve jsou proto zvány, aby stále **hledaly vhodné možnosti pro naslouchání lidem v nejrůznějších prostředích, v nichž žije a působí křesťanská komunita**. Necht' se neomezují pouze na farnosti, jak tomu bylo v některých případech během fáze naslouchání, ale zapojí také školy a univerzity, poradenská a přijímací centra, nemocnice a věznice, digitální prostředí atd. Fáze realizace představuje zároveň vhodnou příležitost k **posílení vztahů** mezi různými články křesťanské komunity, aby se oživila výměna „darů ve službě společnému poslání“ (ZD, č. 65). Křesťanská komunita zahrnuje společenství a apoštolské skupiny spojené s instituty zasvěceného života a společnostmi apoštolského života, stejně jako sdružení, hnutí a nové komunity. Často je to právě jejich činnost, která spolu s činností mnoha jednotlivců a neformálních skupin přináší evangelium do nejrůznějších míst (ZD, č. 118). Právě takovou dynamiku synodální putování potřebuje.

2.1. Odpovědnost diecézního biskupa nebo exarchy

Vzhledem k tomu že realizační fáze je církevním procesem v pravém smyslu slova, **je za ní primárně odpovědný diecézní biskup nebo exarcha každé místní církve**: je na něm, aby ho zahájil, oficiálně stanovil jeho časový harmonogram, metody a cíle, doprovázel jeho průběh, uzavřel ho a také potvrdil jeho výsledky. Je to vhodná příležitost k uplatnění synodálního výkonu autority, v duchu těchto slov ZD: „Kdo je vysvěcen na biskupa, nestojí před oprávněními a úkoly osamocen. Spíše dostává milost a úkol rozpoznávat, rozlišovat a sjednocovat dary, které Duch Svatý vylévá na jednotlivce a společenství, přičemž pracuje ve svátostném svazku s kněžími a jáhny, kteří jsou s ním v místní církvi spoluzodpovědní za službu vyplývající ze služebného kněžství (ZD, č. 69). Kdo přijal tento dar a vykonává tuto úlohu, může s autoritou rozpoznat a potvrdit synodální charakter společné cesty církevního společenství a plody, které přinesla, a tak podporovat jednotu církve, která

– jak již řekl sv. Jan Pavel II. – „neznamená uniformitu, ale organickou integraci všech oprávněných rozdílů“ (*Novo millennio ineunte*, č. 46, cit. v ZD, č. 39). Církevní jednota odráží působení Ducha, učitele harmonie. Duch Svatý působí svobodně a podněcuje iniciativy v Božím lidu tam, kde to považuje za nejvhodnější: úkolem autority je **také** tyto dary uznat, rozšířit si skrze ně obzory, podporovat jejich plodnost a rozmanitost, aby se tak obohatila výměna darů, ze které čerpá církevní společenství.

Jako „viditelný zdroj a základ jednoty ve svých místních církvích“ (*Lumen gentium*, č. 23) jsou biskupové povoláni k tomu, aby podněcovali a podporovali účast všech členů Božího lidu, který jim byl svěřen, na synodálním procesu. Vždyť v každé diecézi a eparchii jsou lidé, kteří mají živou touhu po účasti. Jejich touha má být vyslyšena. Jsou ochotni s nadšením přiložit ruku k dílu a nabídnout i cenné podněty. Jiní naopak potřebují pomoc, aby se působení Ducha otevřeli. Je třeba naslouchat i jejich námitkám. Aby diecézní biskupové nebo exarchové mohli svou úlohu účinně plnit, nesmí zapomenout zapojit, kromě biskupa koadjutora a případných pomocných biskupů, také:

- a) **kněze a jáhny**. Je totiž jejich úkolem spolupracovat s biskupem „při rozlišování charismat a při doprovázení a vedení místní církve, přičemž zvláštní pozornost věnují službě jednoty“ (ZD, č. 72). Jak připomíná ZD, „zkušenost současné synody může napomoci biskupům, kněžím a jáhnům znovuobjevit spoluzodpovědnost při výkonu jejich služby“ (ZD, č. 74) a synodální rozměr jejich služby. Navíc tím podpoří i větší zapojení kněží;
- b) **participativní orgány na diecézní úrovni** (kněžská rada, pastorační rada, ekonomická rada), které se svou měrou podílejí na procesech církevního rozlišování a na přípravě rozhodnutí, která nevyhnutelně vyplývají z realizace synody. Jak připomíná ZD, „je vhodné věnovat pozornost fungování těchto orgánů, počínaje přijetím synodální pracovní metod“ (ZD, č. 105);
- c) **diecézní/eparchiální synodální tým**, který je odpovědný zejména za vedení procesu (viz následující odstavec).

Na mnoha místech zkušenost ukázala, že uplatňování synodálních postupů při církevním rozlišování a přijímání rozhodnutí v synodálním stylu, na základě č. 87-94 ZD, autoritu biskupa nesnižuje, nýbrž spíše posiluje a usnadňuje rozhodnutí a jeho realizaci.

2.2. Úkol synodálních týmů a participativních orgánů

Zkušenosti z konzultační fáze ukázaly, jak cenná byla práce synodálních týmů: týmy, které jmenuje a doprovází biskup, jsou základním nástrojem pro udržování běžného synodálního života místních církví. Jejich přínos bude zásadní i ve fázi realizace: z tohoto důvodu je třeba stávající týmy posílit a případně obnovit, pozastavené znovu aktivovat a vhodně doplnit. Tam, kde dosud nebyly týmy založeny, vytvořit nové.

Kritéria jejich složení zůstávají stejná jako ve fázi konzultací a naslouchání: **laici, kněží a jáhni, zasvěcené osoby různého věku, různé kultury, formace, zastupující v církvi rozličné služby a charismata**. Z tohoto důvodu není možné definovat univerzálně platná pravidla pro složení. Na základě dosavadních zkušeností lze však nabídnout několik bodů, které zasluhují pozornost:

- a) aby bylo podpořeno propojení s životem a pastorační činností diecéze, bude vhodné, aby do něj byli zapojeni také někteří **diecézní představitelé**;
- b) aby byla zajištěna orientace na misi a předešlo se riziku sebestřednosti, stejně jako u participativních orgánů (srov. ZD, č. 106), bude vhodné, aby součástí synodálních

týmů byly také **osoby zapojené do svědectví a apoštolské služby** v běžném životě a ve společnosti;

- c) dále je dobré zvážit pozvání několika **pozorovatelů** z řad **zástupců jiných církví a křesťanských společenství** nebo jiných náboženství;
- d) nic nebrání tomu, aby se **biskup** stal členem synodálního týmu; pokud se tak nestane, je třeba, aby byl pravidelně informován o jeho práci a setkával se s ním, když to bude vhodné.

Pokud jde o požadavky na jednotlivé členy, znalost ZD je jistě zásadní, stejně jako přímá zkušenost se synodální dynamikou, zejména prožitou ve fázi konzultací a naslouchání. V posledních letech vznikly na národní i mezinárodní úrovni školy nebo iniciativy zaměřené na formaci v synodalitě, které lze využít také k formaci členů synodálních týmů.

Synodální týmy s dostatečně rozmanitým složením se mohou snáze stát jakousi „laboratoří“ synodality. Členové mezi sebou mohou zakoušet synodální styl, kterému pak mají napomáhat v Božím lidu.

Jejich úlohou v realizační fázi je především podporovat a usnadňovat synodální přístupy v konkrétních podmínkách, v nichž každá místní církev žije; mají nacházet vhodné nástroje a metody, také pokud jde o návrhy na formaci; realizovat vhodné iniciativy, aby byly učiněny nezbytné kroky. Synodální týmy se obvykle tvoří na diecézní nebo eparchiální úrovni, ale pokud je to možné, je jejich přítomnost žádoucí také na úrovni děkanátu/vikariátu nebo farnosti. V různých církevních oblastech se již rodí zajímavé zkušenosti, které ukazují, jak tyto týmy, vhodně propojené, mohou přispět k šíření synodálního procesu a k zapojení dalších lidí. K úloze týmů patří i péče o formaci facilitátorů a koordinace jejich práce.

Působnost synodálních týmů a participativních orgánů se nepřekrývá, nýbrž doplňuje. Společně hledají synergii. Synodální týmy jsou zřízeny za účelem podpory synodality a formace k ní v rámci diecéze nebo eparchie. Participativní orgány jsou povolány k plnění poradní a konzultační funkce, která byla přidělena kanonickým právem. Jejich úkolem je tedy přispívat k přípravě rozhodnutí nezbytných pro realizaci synody, a to rozlišováním pastoračních priorit nebo obnovou struktur a rozhodovacích procesů. Pravidelné propojení a včasný oběh informací usnadní práci všech.

Synodální týmy budou nakonec mít za úkol pomáhat **sklízet plody procesu realizace**, také v souvislosti s hodnotící fází a s výhledem na shromáždění plánovaná od roku 2027. I v tomto případě bude na biskupovi, aby uznal a potvrdil platnost syntézy, která zmapuje dosavadní společnou cestu diecézního společenství/diécéze.

2.3. Role uskupení církví

ZD, který je také zakořeněn v koncilu, zdůrazňuje, že **místní církve nejsou izolovanými entitami**, nýbrž jsou součástí společenství, které je spojuje, zejména prostřednictvím společenství biskupů mezi sebou navzájem a s římským papežem.

V mnoha případech jsou tyto vazby neformální, jsou výsledkem historie, geografické blízkosti, partnerství, migrace, náhodných setkání mezi lidmi, dnes stále častěji vznikají také interakcí prostřednictvím digitálních médií atd. V naší silně propojené společnosti nemůže žádná diecéze nebo eparchie uvažovat o tom, že by žila izolovaně, aniž by byla ovlivněna, v dobrém i ve zlém, tím, co se děje v jiných. Tyto spontánní a neformální vazby, které nevycházejí z promyšleného plánování, jsou důsledkem doby, ve které žijeme. Především však znamenají bohatství a zdroj, jehož si musíme být vědomi, abychom

přispívali ke stále komplexnější zkušenosti církevního „my“.

V jiných případech mají tyto vazby strukturální podobu, která je definována právem, a vedou ke vzniku institucí, jako jsou eparchie nebo církevní provincie, zejména biskupské konference (národní a regionální) a synody církví *sui iuris*, stejně jako kontinentální uskupení biskupských konferencí. I tyto struktury hrají roli ve fázi realizace, kterou ZD stručně označuje takto: „Navrhujeme, aby biskupské konference a synody církví *sui iuris* vyčlenily lidi a prostředky, které by doprovázely cestu růstu synodální církve v jejím poslání a udržovaly kontakt s Generálním sekretariátem Synody biskupů“ (ZD, č. 9).

V naší silně propojené společnosti nemůže žádná diecéze ani eparchie uvažovat o izolovaném životě.

Jedná se tedy o dvojí úlohu. Především se od nich vyžaduje: **podporovat procesy** probíhající na místní úrovni, zejména tam, kde jsou ještě v počáteční fázi, a stimulovat místní církve; **podporovat koordinaci a** propojování diecézních synodálních týmů; nabízet formaci v souladu s iniciativami na daných místech, jakými jsou školy a kurzy synodality, zejména pro členy týmů a pro ty, kteří jsou hybnou silou procesu realizace; **věnovat se teologickému a pastoračnímu promýšlení** kroků, zejména s ohledem na lepší adaptaci myšlenek Generálního sekretariátu na místní podmínky. Plnění těchto úloh by bylo na místní úrovni náročnější a znamenalo by zdvojení úsilí: v duchu subsidiarity bude lépe je plnit na úrovni seskupení církví, aniž by to oslabilo hlavní roli místních církví.

Druhá úloha se týká **komunikace s Generálním sekretariátem synody**. Ta bude v některých momentech intenzivnější, například při shromažďování příspěvků místních církví a vytváření národních syntéz. Další praktické pokyny Sekretariátu budou poskytovány postupně, jakmile bude upřesněn průběh této fáze a s ní související termíny. Biskupské konference mohou každopádně počítat s pomocí Generálního sekretariátu v případě jakýchkoli obtíží, které by se na cestě mohly vyskytnout.

K plnění dvojího úkolu **bude důležité obnovit a oživit národní a kontinentální synodální týmy**, podobně jako tomu bylo u místních týmů. Na nich bude, aby pokračovaly v konkrétní práci.

K tomu se přidává třetí úkol: ZD spatřuje v biskupských konferencích nástroj pro realizaci biskupské kolegiality a podporu společenství mezi církvemi. Synodalita se tedy týká i konkrétního způsobu jejich fungování. Č. 125 ZD uvádí v této souvislosti několik specifických pokynů, které zjevně nemohou být přijaty jednotlivými místními církvemi.

Bude tedy důležité, aby uskupení církví začalo promýšlet a **zakoušet synodální způsob života a práce** na své úrovni. Jejich výsledky přispějí k fázi hodnocení.

2.4. Služba Generálního sekretariátu synody

Papež František a poté papež Lev XIV. svěřil Generálnímu sekretariátu synody roli aktivizace a koordinace, a sice doprovázením během celého čtyřletého období 2025–2028.

V rámci tohoto pověření je prvotním posláním **podporovat společenství** ve vzájemné výměně darů a v duchu „konverze vazeb“ (ZD, *část IV.*) mezi církvemi. Abychom dosáhli tohoto cíle, je důležité naslouchat zkušenostem získaným v různých církevních prostředích a přispívat ke společné reflexi o nich, abychom společně mohli rozpoznat hlas Ducha Svatého a nasměrovat své kroky tam, kam nás vede. Generální sekretariát má usnadňovat nepřetržitý dialog mezi církvemi, ulehčovat komunikaci a vzájemné sdílení, především prostřednictvím setkání církví, zejména na úrovni kontinentální. Bude proto naslouchat místním církvím a shromažďovat jejich zpětnou vazbu. Na jejím základě pak vypracuje poznámky a podněty a dá do oběhu informace a návrhy. Kromě toho bude organizovat setkání, která umožní vzájemné naslouchání, dělení se o podniknuté kroky na cestě a o jejich plody, a společné děkování Pánu.

První z těchto setkání je již blížící se jubileum synodálních týmů a participativních orgánů (24.–26. října 2025). Přesnější informace o způsobu organizace dalších akcí a shromažďování zpětné vazby budou zasílány v průběhu procesu. Prozatím je pro zajištění plynulé komunikace a účinnější koordinaci nezbytné, aby každá diecéze nebo eparchie zaregistrovala svůj synodní tým v databázi Generálního sekretariátu synody.⁴ Žádáme každého biskupa a exarchu, aby ověřil, zda tak již bylo učiněno.

Druhým úkolem sekretariátu je **doprovázení diecézních a eparchiálních biskupů a synodálních týmů**. Bude se to dít zejména vedením dialogu s příslušnými strukturami církevních uskupení, zejména na kontinentální úrovni. V rámci možností je však Generální sekretariát připraven doprovázet také jednotlivé místní církve, stejně jako instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, asociace, hnutí a nové komunity nebo jiné církevní instituce, které o to požádají, přičemž prioritní pozornost je věnována církvím s menšími zdroji. **Generální sekretariát nechává závazně „otevřené dveře“⁵**, aby naslouchal potřebám, postřehům a návrhům, které přicházejí od místních církví. Bude se snažit usnadňovat jejich práci tím, že poskytne odpovědi na dotazy ohledně obsahu a metody realizační fáze.

Zvláštní důraz je kladen na **povzbuzování, aby cesta církví probíhala v synodálním stylu**. Zkušenosti těch, kteří již fázi realizace zahájili, potvrzují, že obsah a rozhodnutí jsou důležité, ale stejně tak důležité jsou i způsoby, jakými se k nim přistupuje. Vhodné struktury a normy jsou nezbytné, ale nestačí. Perspektivu a krásu synodální církve v celém jejím bohatství pochopila ta společenství, která přímo zakouší naslouchání, účast na procesech rozlišování a rozhodování. Právě takovéto zkušenosti, pod vedením pastýřů a v duchu radosti z evangelia, chce Sekretariát i nadále pozorně a konkrétně sloužit.

Třetím úkolem je pokračovat v **koordinaci studijních skupin** ve spolupráci s příslušnými dikasterií Římské kurie. Jsou do nich zapojeni i biskupové a odborníci ze všech kontinentů. Papež Lev XIV. tento úkol potvrdil stejně jako doplnění dvou nových studijních skupin (týkají se „Liturgie v synodální perspektivě“ a „Statutu biskupských konferencí, církevních shromáždění a zvláštních koncilů“). Sekretariát má rovněž zajistit, aby rozhodnutí papeže, ke

⁴ Registrace synodálních týmů do databáze Generálního sekretariátu synody se provádí prostřednictvím odkazu, který lze vyžádat na adrese synodus@synod.va. Tato registrace se neshoduje s registrací do Jubilea synodálních týmů a participativních orgánů.

⁵ E-mailová adresa, na kterou je třeba napsat, je: synodus@synod.va.

kterým přistoupí i na základě výsledků těchto skupin, byla harmonicky začleněna do probíhajícího synodálního procesu. V rámci studia témat, která vyvstala během synodálního procesu, bude sekretariát rovněž iniciovat konference a studijní semináře, s důrazem na společnou teologickou a pastorální reflexi.

Zvláště důležitým úkolem bude **pomoc při organizaci kontinentálních hodnotících shromáždění (1. čtvrtletí 2028) a organizace církevního shromáždění v říjnu 2028.** V této souvislosti je třeba podtrhnout, že hodnotící setkání nejsou posudkem či kontrolou, ale **příležitostí zamyslet se nad tím, jak jsme na tom s realizací a konverzí, kde a v čem jsme postoupili, a abychom identifikovali oblasti, ve kterých je třeba se zlepšit** (srov. ZD, č. 100): církevní shromáždění, plánovaná na roky 2027–2028 na různých úrovních, je proto třeba chápat v tomto duchu. Budou příležitostí radovat se z přijatých darů, abychom mohli nadále společně růst jako synodální církev, odhodlaná pokračovat v poslání svěřeném Kristem, v konkrétních podmínkách naší doby. Poskytnou nám také šanci hledat způsoby, jak s věrností i tvořivostí pojímat synodalitu, kolegialitu a primát v duchu diferencované spoluzodpovědnosti.

Přesnější informace o průběhu a tématech těchto shromáždění vyplynou postupně z dialogů a z výsledků nové studijní skupiny, jež se zabývá touto otázkou. Již nyní lze říci, že tato shromáždění budou příležitostí ke sdílení zkušeností se synodální obnovou procesů a struktur, které jednotlivé církve budou považovat za dostatečně konsolidované, aby bylo možné je předložit Svatému otci k definitivnímu schválení. Budeme moci společně začít řešit otázky, které v průběhu tohoto procesu jistě vyvstanou.

Čtení Závěrečného dokumentu musí být především provázeno a živeno společnou i osobní modlitbou, zaměřenou na Krista, Učitele v naslouchání a v dialogu (srov. ZD, č. 51), a otevřeno působení Ducha Svatého.

3. Jak používat ZD ve fázi realizace?

ZD je pro realizační fázi výchozím bodem: z tohoto důvodu je ve zdejšímu textu tak často citován. Je nezbytné dbát na jeho znalost zejména u členů synodálních týmů a těch, kdo jsou na různých úrovních povoláni k provázení realizačního procesu. Vzhledem k tomu, že text ZD je bohatý a ucelený, bude dobré naplánovat (na místní, národní nebo regionální úrovni) studium, doprovodné aktivity a průvodce čtením, které umožní pochopit životodárnou inspiraci textu, nikoli získat jen představu o projednávaných tématech.

Čtení Závěrečného dokumentu musí být především provázeno a živeno společnou i osobní modlitbou, zaměřenou na Krista, učitele v naslouchání a v dialogu (srov. ZD, č. 51), a otevřeno působení Ducha Svatého; abstraktní analýza textu nepostačí. ZD totiž každému pokřtěnému a celé církvi otevírá cestu obrácení: „povolání k misii je zároveň výzvou k obrácení každé místní i celé církve“ (ZD, č. 11). Jako každá cesta obrácení, i tato cesta zahrnuje hlubší studium a vnitřní očistění, po němž následuje osobní změna rozhodování, chování a životního stylu. Uvnitř společenství bude obnova uvažování a kultury v synodálním duchu živnou půdou, ze které budou moci vyrůst nové metody i struktury.

ZD je vnitřně ucelený text, který v sobě obsahuje vlastní vnitřní dynamiku. Ta je výsledkem dlouhého procesu naslouchání, srovnávání a rozlišování. Nelze jej tedy považovat za soubor pokynů k různým tématům, kterých se lze chopit bez ohledu na souvislost, v níž jsou formulovány. Nemohli bychom tak dostatečně proniknout jejich význam a nevedly by ke správnému uplatňování v praxi. Dokladem toho je již samotná struktura dokumentu.

Část I. vyjadřuje společné chápání synodality, které je výsledkem absolvovaného procesu, a nastiňuje její teologické a duchovní základy zakořeněné ve II. vatikánském koncilu. Na opačném konci *část V.* navazuje na celkovou perspektivu a připomíná, že růst synodální a misijní církve vyžaduje péči o formaci všech členů Božího lidu; závěr pak odkazuje na eschatologickou perspektivu, která určuje společné poslání, k němuž jsou povoláni všichni členové Božího lidu.

Části II., III. a IV. se zaměřují na některé konkrétní aspekty života církve a formulují návrhy na její obnovu. Konkrétně: *část II.* „se věnuje konverzi vztahů, které budují křesťanské společenství a utváří poslání v prolínání se povolání, charismat a služeb“. (ZD, č. 11); *část III.* identifikuje tři klíčové praktiky pro zahájení procesů „misijní transformace“ (církvní rozlišování, rozhodovací procesy, kultura transparentnosti, zodpovědnosti a hodnocení) a zdůrazňuje naléhavost obnovy participativních orgánů; *část IV.* „nastiňuje, jak je možné novými formami rozvíjet výměnu darů a prolínání vazeb, které nás v církvi pojí, a to v době, kdy se zkušenost zakořeněnosti v konkrétním místě hluboce mění“ (*tamtéž*), a zamýšlí se nad rolí biskupských konferencí, církevních uskupení a nad službou římského biskupa.

3.1. Dívat se na text v jeho celku

Cílem tohoto textu není natolik souhrn obsahu ZD, což by se ostatně mohlo ukázat i jako překážka pro uchopení textu v jeho integritě. Jako vhodnější se jeví spíše popis některých hlavních rysů, které z textu vystupují. Dodávají textu na organičnosti a jsou kritériem pro uchopení a vyhodnocení následných rozhodnutí. Konkrétní kroky, které budou v rámci realizace pokynů ZD podniknuty, mají být ukotveny v následující perspektivě:

- a) ZD především přináší **jednoznačnou ekleziologickou vizi ukotvenou ve II. vatikánském koncilu, ze které je třeba vycházet**: „Synodální putování tak uskutečňuje to, co koncil učil o církvi jako tajemství o Božím lidu povoláném ke svatosti prostřednictvím neustálé konverze, která vychází z naslouchání evangeliu“ (ZD, č. 5), s vědomím, že každý její člen přijal dar Ducha Svatého;
- b) Hlavní osa textu a jeho konečný cíl spočívá v **poslání hlásat Boží království**, kterým nás pověřil Ježíš a k němuž jsou povoláni všichni pokřtění podle specifik svého charismatu, povolání a služby. Úvahy o nástrojích nebo o reformách, které je třeba provést, musí být vždy zasazeny do kontextu misijního poslání. Misijní poslání je základním kritériem každého rozhodování v této věci. **ZD nás důrazně nabádá, aby se církev stále více odvážila k vycházení**, a to natolik že žádá, aby každé společenství chápalo sebe „především jako službu poslání, kterou křesťané vykonávají ve společnosti, v rodinném a pracovním životě, aniž by se soustředili výhradně na činnosti, které se odehrávají uvnitř jejich vlastních společenství, a na potřeby těchto společenství“ (ZD, č. 59);
- c) **Perspektiva vztahů a logika výměny darů** jako vyjádření katolicity, to jsou další dvě výrazné linie, které prostupují celým ZD, a tím určují jeho pochopení a realizaci/implementaci. Patrné je to zvláště v popisu kněží, kteří jsou v živém vztahu mezi sebou a s celým Božím lidem (srov. ZD, č. 69-74), nebo v charakteristice vazeb mezi místními církvemi prostřednictvím společenství biskupů;
- d) **ekumenický impuls** znamená rozšíření vztahů a výměnu darů. Nejedná se o volitelný doplněk, ale o nutnost. V této optice je třeba ověřovat kvalitu/dynamiku společné cesty;
- e) V závěru si ZD osvojuje koncilní vizi církve ve světě, která vede **dialog se všemi, s jinými náboženskými tradicemi** (srov. ZD, č. 41) **a s celou společností** (srov. ZD, 42). Církev rostoucí v synodalitě, schopná dialogu, přináší do společnosti prorocké znamení sociální spravedlnosti a integrální ekologie. Tyto aspekty nelze v realizační fázi opomenout, protože otevírají prostor dialogu, počínaje konkrétními požadavky území a společnosti, v nichž žijeme.

Dynamika, jež pulsuje v ZD a kterou má převzít realizační fáze, vychází kromě výše zmíněných hlavních rysů také z **neustálého rozlišování polarit a napětí**, které strukturují život církve a způsob, jakým jej vyjadřují ekleziologické kategorie. Zde uvádíme některé z těchto polarit: celá církev a místní církev; církev jako Boží lid, církev jako Kristovo tělo a jako chrám Ducha; účast všech a autorita některých; synodalita, kolegiálnost a primát; všeobecné kněžství a kněžství služebné; služby (ordinování a ustanovení kněží) a účast na misi na základě křestního povolání bez služebné formy. Realizace ZD vyžaduje řešení a rozlišování těchto napětí v daných podmínkách každé místní církve. Řešení nespočívá v hledání nereálného systému, který by odstranil napětí ve prospěch jednoho z pólů. V daném

okamžiku a na daném místě bude třeba pochopit, jaké vyvážení více umožňuje misijní poslání. Je pravděpodobné, že na různých místech dojde k rozdílným rozhodnutím. **ZD** proto v mnoha částech **otevívá prostor pro místní zkušenost**, například v oblasti služeb (srov. ZD, č. 66, 76 a 78), rozhodovacích procesů (srov. ZD, č. 94), správy a hodnocení (srov. ZD, č. 101), participativních orgánů (srov. ZD, č. 104). Jednotlivé církve jsou vyzývány, aby je využívaly.

V současných společensko-kulturních podmínkách má jedno z těchto napětí novou podobu a není snadné mu porozumět. ZD mu proto věnuje celý odstavec s výmluvným názvem „Poutníci s pevnými kořeny“ (srov. ZD, č. 110–119). Tradičně je to právě vazba na místo, chápáné v prostorovém a geografickém smyslu, která definuje místní církve jako části Božího lidu a tvoří základ pocitu sounáležitosti lidí. Jevy jako urbanizace, rostoucí mobilita a migrace a šíření digitální kultury hluboce mění způsob, jakým lidé prožívají sounáležitost: ta se nyní vztahuje spíše k sítím vztahů než k prostorovým oblastem, i když lidská potřeba komunitních vazeb zůstává nezměněna. Naopak, jejich oslabení činí ještě naléhavější **snahu o misijní tvořivost**, která umožní církvi oslovit lidi a vytvořit s nimi vazby tam, kde se nacházejí (srov. *tamtéž*).

Ve fázi hodnocení bude důležité shromáždit plody zkušeností místních církví s polaritou a napětím a výsledky misijní kreativity s cílem vyměnit si osvědčené postupy.

3.2. Investovat do konkrétnosti postupů

Přes naslouchání Duchu Svatému a v souladu s eklesiologickou vizí, kterou ZD přijal od II. vatikánského koncilu, je cílem realizační fáze rozlišit kroky k proměně kultury, vztahů a církevní praxe a následně k reformě struktur a institucí. Jedná se o klíčový bod celého procesu: „Bez konkrétních změn v krátkodobém horizontu nebude vize synodální církve věrohodná, což odradí ty členy Božího lidu, kteří ze synodální cesty čerpali sílu a naději“ (ZD, č. 94).

ZD opakovaně zdůrazňuje, že „**je třeba, aby byly v místních církvích nalezeny vhodné způsoby, jak tyto změny uskutečnit**“ (*tamtéž*), a že právě to je úkol, který je třeba řešit během fáze realizace. Není proto možné mezi mnoha oblastmi, kterým se ZD věnuje, určit ty, které lze považovat za všeobecně prioritní. Místní okolnosti mohou zcela legitimně způsobit, že je nezbytné a naléhavé řešit konkrétní problém, který jinde takovou prioritu nemá: může to být případ vztahů mezi latinskou církví a východními katolickými církvemi v některých oblastech nebo **záležitost** ekumenického úsilí, ekumenického hnutí či mezináboženského dialogu v jiných oblastech, které budou vyžadovat zvláštní, i strukturální a institucionalizovanou formu závazku společné cesty.

Zároveň – a zde odkazujeme na výše zmíněnou polaritu celé církve a místní církve – **je třeba postupovat společně jako celá církev**. To je ostatně hlavní důvod pro zahájení procesu doprovázení a hodnocení.

V tomto duchu a s ohledem na odpovědnost každé místní církve za provádění pokynů ZD ve svém kontextu lze již nyní na základě procesu synody 2021 – 2024 předpokládat, že místní církve budou vyzývány, aby se podělily o kroky, které podnikly v některých konkrétních oblastech, a to způsobem a formou, které se jim budou jevit jako nejvhodnější. Mezi tyto oblasti patří:

- a) podpora **synodální spirituality** (viz ZD, č. 43-46);

- b) otevřený **přístup k odpovědným funkcím** a vedoucím rolím, které nevyžadují svěcení, a to pro ženy a muže, kteří nejsou vysvěceni, ať už jsou to laici, nebo zasvěcené osoby (viz ZD, č. 60);
- c) vyzkoušení **forem služby a pastorage**, které odpovídají pastoračním potřebám v různých kontextech (srov. ZD, č. 75-77);
- d) uplatňování **církevního rozlišování** (srov. ZD, č. 81-86);
- e) aktivace **rozhodovacích procesů v synodálním stylu** (srov. ZD, č. 93-94);
- f) vyzkoušení **vhodných forem transparentnosti, vykazatelnosti a vyhodnocení** (viz ZD, č. 95-102);
- g) závaznost **orgánů spoluúčasti** (participativních orgánů) stanovených kanonickým právem v diecézích a farnostech a obnova jejich fungování v synodálním duchu (viz ZD, č. 103-106);
- h) pravidelné konání **místních a regionálních církevních shromáždění** (viz ZD, č. 107);
- i) vyhodnocení **diecézní synody a eparchiálního shromáždění** (viz ZD, č. 108);
- j) obnovení farností v synodálním a misijním **duchu** (srov. ZD, č. 117);
- k) prověřování synodálního charakteru **křesťanské iniciace** (srov. ZD, č. 142) a obecně **vzdělávacích programů** a institucí, které se jim věnují (srov. ZD, č. 143-151).

Tento seznam rozhodně není vyčerpávající a bude dále průběžně upřesňován, jakmile obdržíme zpět vazbu od místních církví.

4. Jakou metodou a jakými nástroji postupovat ve fázi realizace?

Zkušenost celého synodálního procesu ukázala, jak důležité je mít k dispozici metodu vhodnou pro zpracování jednotlivých témat. Při stavbě synodální církve se obsah a metoda velmi často shodují: setkávání a dialog jako bratři a sestry v Kristu nad otázkou, jak lépe žít synodální rozměr církve, je zkušeností synodální církve, která otevírá lepší pochopení daného tématu. **Synodální metoda se tedy neomezuje na řadu technik řízení setkání, ale je duchovní a církevní zkušeností, která zahrnuje růst v novém způsobu bytí církvi, zakořeněném ve víře, že Duch Svatý uděluje všem pokřtěným své dary, počínaje *sensus fidei* (srov. ZD, č. 81).** Jelikož se nejedná o techniku, metodika nezaručuje dosažení očekávaného výsledku. Výsledek se totiž odvíjí od toho, nakolik jsou účastníci této cesty ochotní skutečně naslouchat a nechat se Kristovým Duchem proměnit ve společenství bratří a sester. Jedná se o další rozměr synodální konverze, ke které ZD vyzývá celou církev.

4.1. Církevní rozlišování

Čísla 81-86 ZD stručně, ale výstižně nastiňují profil církevního rozlišování, tj. metody vlastní synodální církvi. Bude nutné se na ně odvolávat, s vědomím, že „cest k církevnímu rozlišování a osvědčených metod existuje celá řada“ (ZD, č. 86). V této souvislosti je vhodné připomenout, že konverzace v Duchu – nepochybně jeden z charakteristických prvků a jeden z úspěchů synodálního procesu – si zaslouží být doceněna. Nejedná se však o jedinou synodální metodu ani ji nelze ztotožňovat s církevním rozlišováním, jemuž slouží jako nástroj a příprava.

Jak připomíná ZD v bodě 85, **církevní rozlišování vyžaduje přispění různé odbornosti/kompetencí** pro hlubší pochopení kontextu a jasnější identifikaci toho, co je v sázce. Není snadné, aby tyto příspěvky našly vhodné místo v dynamice konverzace v Duchu, který je především nástrojem setkání, růstu ve vztahu a přechodu od já k my. Nakonec, jelikož ve fázi realizace bude nutné dospět ke konkrétním rozhodnutím s ohledem na obnovu praktik a struktur, **rozhodovací procesy v této věci musí být plně církevní, s uznáním zvláštní funkce autority**, zejména diecézních nebo eparchiálních biskupů, kteří jsou primárně odpovědní za společenství v církvích, které jim byly svěřeny, i mezi církvemi.

Konkrétně, mezi předpoklady pro dosažení dobrého procesu rozlišování je zásadní věci jasně definovat cíl. Je přitom třeba zajistit, aby cíl byl realistický a úměrný času, použitelným prostorům a počtu zúčastněných účastníků. Kromě toho nelze opomenout výchozí podmínky: je zásadní, aby každý účastník přišel náležitě připraven a aby prostředí podporovalo atmosféru modlitby a vnitřní ochotu naslouchat a diskutovat.

V této souvislosti stojí za to připomenout významnou a plodnou zkušenost s tím, že synodální procesy mohou počítat s **vhodnými formami facilitace**, zapojením školených osob, které náležitě chrání a přizpůsobují metodu, zabraňují zkratům a umožňují účastníkům soustředit se více na otázky, které jsou předmětem rozlišování.

4.2. Navrhování a doprovázení procesů v synodálním stylu

Tyto metodologické pokyny lze uplatnit v různých situacích a procesech, které se vyznačují rozličnými cíli, ale mají společné to, že se odehrávají v synodálním stylu. Aby se je podařilo realizovat bez rizika improvizace a rozptýlení, je vhodné do navrhování a doprovázení těchto procesů investovat. Zde uvádíme některé z nich, aniž bychom si činili nárok na vyčerpávající výčet:

- a) **procesy církevního rozlišování**, jak pro určení priorit misie, tak pro identifikaci forem a postupů *správy* vhodných pro synodální církev. Každá z těchto dvou oblastí má specifické požadavky, které bude nutné zohlednit při navrhování postupu. Návrh a doprovázení těchto procesů bude vyžadovat odborníky, kteří budou schopni pomoci při realizaci výše uvedených pokynů;
- b) **procesy formace k synodalitě** podle podnětů *části V.* ZD, také s ohledem na rozmanitost formačních potřeb, na které je třeba reagovat, a v důsledku toho se snažit objasnit konkrétní cíle každého formačního programu. Nejúčinnější formační metodou je často sdílení a reflexe v modlitbě vycházející ze zkušeností synodální církve, přičemž se nechávají vyniknout její silné a slabé stránky. Z tohoto důvodu může mít reflexe nad procesy církevního rozlišování, nad rozhodovacími procesy v synodálním stylu nebo nad fungováním participativních orgánů silnější formační hodnotu než kurz organizovaný podle tradičních modelů. I v tomto případě bude klíčové mít k dispozici zkušené průvodce a facilitátory. Bude tedy nutné pečovat také o formaci těchto osob;
- c) **procesy a zkušenosti naslouchání a dialogu v komunitách** na území a na regionální úrovni. Zkušenost ukázala, že i digitální nástroje se mohou pro tento účel ukázat jako důležitý zdroj. V již zmíněné logice je důležité provádět tyto zkušenosti v atmosféře modlitby a vyhradit si čas na společnou reflexi, která umožní sklízet jejich plody;
- d) **okamžiky oslav, setkání a výměny zkušeností** mezi komunitami v rámci jedné diecéze nebo mezi diecézemi stejného regionu. I v tomto případě mohou být nápomocné digitální nástroje, ale nesmíme podceňovat potenciál událostí spojených s lidovou zbožností, jako jsou poutě do svatyní, které často shromažďují velké množství lidí. Jak je možné oživit je tak, aby získaly výslovnější synodální charakter a podporovaly setkávání a dialog mezi lidmi?
- e) **komunikační procesy a aktivity** zaměřené jak na křesťanské společenství, tak na společnosti, v nichž žijí, s využitím nástrojů nejvhodnějších pro každé prostředí.

Bude také vhodné prozkoumat potenciál nových digitálních komunikačních kanálů, které dnes pro některé, zejména pro mladé lidi, představují skutečné prostředí života a budování vztahů, v němž lze vhodným způsobem šířit evangelium. Zkušenost digitální synody je v tomto ohledu cenným zdrojem;

- f) **obnova pastorační činnosti** v konkrétním prostředí nebo na konkrétní téma, které je důležité v místní církvi (např. podpora živější účasti na nedělních bohoslužbách, katechetické cesty, ekumenický dialog, integrace migrantů, péče o životní prostředí atd.), pořádání iniciativ, kde bude synodální přístup patrný, ověřování jejich výsledků. To může pomoci uvádět synodalitu ve společenství konkrétně do praxe;
- g) **teologické, pastorační a kanonické studium** ve službě realizaci synody v konkrétních podmínkách daného místa a v dialogu mezi církvemi. Touto významnou službou teologové a teoložky „pomáhají Božímu lidu rozvíjet chápání skutečnosti osvětlené Zjevením a formulovat vhodné odpovědi a odpovídající jazyk pro poslání církve“ (ZD, č. 67). Z toho vyplývá také zvláštní odpovědnost theologických institucí za doprovázení církve ke stále plnějšímu žití synodální dimenze.

Synodální metoda nám umožnila nechat se překvapit Duchem Svatým a ve fázi konzultací a naslouchání sklízet nečekané plody, stejně jako během zasedání synodního shromáždění, což vyvolalo údiv a nadšení mnoha účastníků, jak o tom svědčí četné syntézy a dokumenty, které jsme obdrželi: **společenství** mezi věřícími, pastýři a církvemi bylo posíleno **účastí** na synodálních procesech a událostech, což obnovilo elán a pocit společné odpovědnosti za společné **poslání**.

S oprávněnou důvěrou proto **hledíme na cestu, která nás** v příštích letech **čeká**, počínaje setkáním synodálních týmů a participativních orgánů u příležitosti jubilea. Pracujeme na co nejlepší organizaci, aby se příležitost fyzicky kráčet společně ke Svaté bráně stala šancí k výměně darů a k oslavě naděje, která neklame, jediné naděje, která nás uschopňuje k tomu, abychom jako církve synodální pokračovali v poslání, které svým učedníkům svěřil Pán Ježíš.

Synodální proces

vstříc roku 2028

NASLOUCHÁNÍ,
SETKÁNÍ, DIALOG, ROZLIŠOVÁNÍ

9.-10. ŘÍJEN 2021

Zahájení celosvětového synodálního procesu

17. ŘÍJEN 2021

Zahájení synodálního procesu v místních církvích

1. FÁZE - Konzultace Božího lidu

KONZULTACE MÍSTNÍ
A NÁRODNÍ

KONTINENTÁLNÍ ETAPA
DIALOG CÍRKVÍ VE SPECIFICKÉ OBLASTI

2. FÁZE - Rozlišování ze strany pastýřů

4.-29. ŘÍJEN 2023

1. ZASEDÁNÍ XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody

2.-27. ŘÍJEN 2024

2. ZASEDÁNÍ XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody

3. FÁZE - Realizace Za církev synodální

2025 BŘEZEN

Vyhlášení doprovodného a hodnotícího procesu

ČERVEN

Zveřejnění **Podpůrného dokumentu** pro realizační fázi; vysvětlení, jak postupovat

ŘÍJEN 24-26

Jubileum synodálních týmů a participativních orgánů

2025 ČERVEN 2026 PROSINEC
realizace krok za krokem v místních církvích a jejich uskupeních

2027 PRVNÍ POLOVINA

Hodnotící shromáždění v diecézích a eparchiích

DRUHÁ POLOVINA

Hodnotící shromáždění v národních a mezinárodních biskupských konferencích, ve strukturách Východní církve a v církevních uskupeních

2028

PRVNÍ POLOVINA
Kontinentální hodnotící shromáždění

ČERVEN
Zveřejnění dokumentu *Instrumentum laboris* pro Církevní shromáždění 2028

ŘÍJEN
Slavení Církevního shromáždění - Vatikán

